

UDK: 811.511.141'243:371.275:342.725(439)

Izvorni znanstveni rad

Prihvaćen za tisak: 18. prosinca 2008.

Ispitivanje ovladanosti mađarskim kao stranim jezikom u sklopu državno akreditiranih ispitnih sustava u Mađarskoj

Orsolya Žagar-Szentesi

Zagreb

U radu će se kratko prikazati način kako se desetljećima uhodani sustav tzv. državnoga ispitivanja sa svojim monocentričnim režimom provjere znanja i trostupnjevitom skalom vrjednovanja ovladanosti stranim jezikom tijekom devedesetih godina postupno prilagodio europskim standardima (CEF) koji danas u potpunosti obilježavaju mađarsku scenu poučavanja stranih jezika i ispitivanja. Također će se dati sažet pregled o institucionalnim okvirima ispitivanja (Centar za akreditiranje ispita, stjecanje prava za provedbu državnih ispita, tj. titula "akreditirano mjesto polaganja", postupak akreditiranja ispitnoga programa, itd.), a detaljnije će se govoriti o kriterijskom sustavu za pojedine razine ovladanosti mađarskim kao stranim jezikom u sklopu sustava CEF.¹

1. Domaća tradicija u mjerenju inojezičnoga znanja

Institucija državno jedinstveno priznatih ispita stranih jezika u Mađarskoj ima gotovo polustoljetnu tradiciju. Od sredine šezdesetih godina, kada je polaganje tzv. državno priznatih ispita stranih jezika² desetljećima bilo isključivo organizirano u sklopu jedine za to ovlaštene institucije, stanje se u

¹Autorica zahvaljuje na spremnosti za pomoć i ustupanim materijalima glavnoj suradnici Centra za akreditaciju ispita stranih jezika i članicom Vijeća za akreditaciju Ministarstva obrazovanja Republike Mađarske gospođi Riti Hegedűs, kao i gospođi Judit Huszti, glavnoj suradnici Ureda za strane jezike Sveučilišta u Pečuhu kao mađarskoga središta međunarodnoga konzorcija ECL.

²U početku je testiranje obuhvaćalo samo šest svjetskih jezika. Mađarski kao strani jezik pojavio se u ponudi tek početkom devedesetih godina, kada je ispitivanje bilo prošireno na preko tridesetak jezika čiji se krug i odonda postupno povećavao.

mnogome promijenilo. Dugogodišnju institucionalnu monocentričnost provedbe ispita, kao i strogu zadanost primijenjene metodike u testiranju znanja (pri čemu se za ispitivanje koristio jedan jedini ispitni sustav proglašen službenim, čija se — inače prilično nijansirano razrađena — koncepcija desetljećima pokazala veoma stalnom) u temeljima je promijenio paket domaćih reforma čija je izrada počela krajem devedesetih,³ potaknuta razvijanjem sustava Zajedničkog europskog referentnog okvira pri Jezičnopolitičkom odjelu Vijeća Europe. Stupanjem na snagu nove zakonske regulative od početka 2000. godine, ukupna slika ispitivanja ovladanosti stranim jezicima u Mađarskoj prema državno priznatim kriterijima postupno je postajala raznovrsnijom i uistinu policentričnom, dopuštajući, s jedne strane, donekle različita konceptijska rješenja u ispitima, a s druge strane, osiguravajući stalni nadzor kvalitete i visoke strukovnosti novoakreditiranih ispitnih sustava, kao i međusobnu sumjerljivost njihovih ispitnih rezultata — što je, u konačnici, jedan od glavnih ciljeva ukupnih mjera Jezičnopolitičkoga odjela Vijeća Europe (NYSZKER: 11).

Da bi se pojasnile okolnosti u kojima je pokrenuta primjena CEF-ova sustava u Mađarskoj, kratko će se prikazati institucijski i organizacijski okviri mjerenja jezičnoga znanja u prethodnim desetljećima.

1.1. Povijest mjerenja jezičnoga znanja

Pod strukovnom i organizacijskom nadležnosti budimpeštanskoga Sveučilišta Eötvös Loránd, godine 1967. osnovan je Centar za usavršavanja znanja stranih jezika (ITK, *Idegennyelvi Továbbképző Központ*), čija je glavna djelatnost u početku bila podučavanje stranih jezika — uglavnom odraslih naraštaja. Ministarskom uredbom koja je ubrzo uslijedila pri istoj je ustanovi osnovan i Državni odbor za ispite iz stranih jezika, čime je ITK postao ovlaštenom ustanovom za provođenje novouvedenih tzv. državnih ispita⁴ iz stranih jezika. Time što je provođenje državnih ispita bilo upućeno u nadležnost strukovno najrenomiranije zemaljske ustanove, ti su ispiti značili visoko jamstvo kvalitete inojezičnoga znanja pojedinca, kao takve su ih u zemlji jedinstveno priznali poslodavci, a povlastice i prednosti zakonski su bile definirane. Stoga nije čudno da krajem tisućljeća, u eri sve veće potrebe za pouzdano potvrđenim znanjem stranih jezika (potaknute sve prisutnijom međunarodnom komunikacijom), kada je istodobno otvaranje škola za strane jezike i u Mađarskoj uzimalo pravi zamah, značenje spomenutoga ITK-a sve je više počelo određivati njegovo monopolističko pravo provedbe državnih

³Vladine uredbe objavljene su pod naznakama 71/1998. (8. IV.) i 30/1999. (21. VII.).

⁴Državni je ispit, slično kao i današnji državno priznati ispiti, u svako doba imao prestižnu vrijednost na tržištu radne snage, mada su se konkretne povlastice i prednosti ponešto i mijenjale tijekom desetljeća.

ispita iz stranih jezika, kao i izdavanje posebnih državnih potvrda o tako testiranu znanju.

Dinamiku povećanja potražnje za takvim ispitima i potvrdama dobro ilustrira podatak da ih je u sklopu ITK-a 1967. godine položilo, iz tada samo šest jezika, ukupno oko 5 500 osoba, dok su se trideset godina poslije toga, 1997., ispiti organizirali iz 52 jezika,⁵ a broj pristupnika te je godine premašio 100 000.⁶ Razlog tako povećanoga interesa za stjecanje potvrde o državnom jezičnom ispitu krajem devedesetih dala je činjenica da je na prijavnim ispitima na visokoobrazovnim ustanovama posjedovanje takvih potvrda značilo dodatne bodove, ovisno o razini testiranoga znanja. Na porast broja pristupnika povoljno je utjecala i postupna decentralizacija ispitivanja: od sredine osamdesetih godina povećavan je krug ispitnih mjesta u zemlji gdje su se ITK-ovi ispiti organizirali (naravno, po zadanom ispitnom materijalu, te uz sudjelovanje stalnih ispitivača iz budimpeštanske matične ustanove), što je polaganje ispita činilo pristupačnijim i za kandidate izvan Budimpešte.

Mjerenje razine ovladanosti stranim jezikom prema prvobitnoj se koncepciji provodilo na tri ciljana stupnja: osnovni (*alapfok*), srednji (*középfok*) i visoki (*felsőfok*). Ispitivanje je na svim trima razinama pretpostavljalo dvije domene, pismenu i usmenu, koje je bilo moguće polagati zasebno ili kombinirano. Prema tome su unutar svih triju razina postojala tri tipa ispita (A: samo pismeni, B: samo usmeni, C: složeni). Ispiti su u osnovi usmjereni k mjerenju općejezičnoga znanja, ali tijekom devedesetih razvijeni su i ispiti iz stručne uporabe pojedinih jezika (u međunarodnoj praksi najzastupljenijih), prije svega iz ekonomske struke.

1.2. Usklađivanje s novim načelima ujednačavanja i procjenjivanja

Budući da je u Mađarskoj već prije primjene CEF-ova modela prihvaćenoga krajem devedesetih postojao nijansirano razrađen, etalonski sustav mjerenja ovladanosti stranim jezicima, kako je to prikazano, zadaća je od 2000. godine prilagoditi stari sustav novim kriterijima ujednačavanja i procjenjivanja znanja. U praksi je to značilo da su, uz potpuno zadržavanje bivšega trostupnjevita sustava mjerenja, postojećim stupnjevima “pripisana” određena tri ujednačena stupnja CEF-ova modela (B1, B2 i C1). Takav je sustav dodatno proširen za jednu dalju razinu (A2), dok su ostale razine koje je ciljao CEF (A1 i C2, a iz većine jezika i A2) zasada ostale “nepopunjene”. Na tim razinama, prema uputama Povjerenstva za akreditiranje ispita iz stranih jezika

⁵Među njima su bili gotovo svi europski jezici, uključujući i mađarski kao strani jezik, te širok krug izvaneuropskih jezika, kao i jezici nekih etničkih manjina, npr. određeni dijalekti romskoga jezika.

⁶Podaci su dostupni na službenim stranicama ITK: <http://www.itk.hu>

(NYAT), ispitni centri zasada ne mogu podnijeti molbe za odobrenje ispitnih materijala (AK: 28), što znači da se na tim stupnjevima ni ispiti trenutno ne mogu polagati. Usklađivanje staroga sustava s novoprihvaćenim načinom vrjednovanja možemo razmotriti u tablici (1).

(1)

Razine znanja		
prema staromu sustavu:	prema novomu (CEF) sustavu:	
—	C2	nema akreditiranja u Mađarskoj
visoki stupanj	C1	
srednji stupanj	B2	
osnovni stupanj	B1	
—	A2	samo iz mađarskoga kao stranoga
—	A1	nema akreditiranja u Mađarskoj

Treba napomenuti da se A2 razina dosada akreditirala samo iz mađarskoga kao stranoga jezika, i to naglašeno kao jednojezični ispit. Za razliku od ispita iz drugih stranih jezika, ovaj ispit ni kod jednoga odobrenoga sustava ne mjeri kompetencije posredovanja prema drugim jezicima.

Od rujna 2006. godine ispitni su centri zakonski obvezani da na izdanim potvrdama uz staru kategorizaciju istaknu i nove kategorizacije prema CEF-sustavu. Značenje posjedovanja potvrde o položenom državno akreditiranom ispitu u današnjoj je Mađarskoj višestruko: s jedne strane, vlasnici takvih ispitnih potvrda stječu određena prava na neke povlastice (kao što je spomenuto, ispit znači dodatne bodove na klasifikacijskim ispitima u mađarskim visokoobrazovnim ustanovama, kao i pravo kod određenih poslodavaca na tzv. “naknadu za strani jezik”), a s druge strane, položenost jednoga državno akreditiranoga ispita, ili više njih, preduvjet je izdavanju bilo koje visokoškolske diplome. Naime, u Mađarskoj osobe s visokom stručnom spremom zakonski moraju imati položene državne ispite iz barem dva strana jezika, od kojih najmanje jedan mora biti barem na B2 razini.

2. Organizacijski okviri novoga mjerenja znanja

Nakon 2000. godine ispitivanje inojezičnoga znanja u bitnoj je mjeri postalo pluralističko. To ne podrazumijeva samo polaganje ispita prema jednoj te istoj koncepciji na raznim mjestima u zemlji, nego dopušta i primjenu (nakon prethodne akreditacije) različitih ispitnih sustava s donekle različitim koncepcijama. Zadaća je državnoga akreditacijskoga tijela da osigura sumjerljivost kriterija mjerenja kod različitih ispitnih sustava, a kroz to

i međusobnu jednakost pojedinih ispitnih razina unutar različitih ispitnih sustava.

Ključnu ulogu u akreditacijskom postupku ima Centar za akreditaciju ispita stranih jezika, na čelu s deveteročlanim Vijećem za akreditaciju ispita, koje pripada Zavodu za obrazovanje kao podustanovi Ministarstva obrazovanja i kulture. Temeljna je zadaća Centra za akreditiranje raznih ispitnih sustava u skladu s kriterijem sumjerljivosti i odgovaranja CEF-ovim razinama znanja, kao i — u istom procesu — izdavanje dopusnice za rad raznih ispitnih centara. (To znači da se pri akreditaciji nekoga novoga ispitnoga sustava ujedno mora akreditirati i ispitni centar koji će time postati glavni nositelj dotičnoga ispitnoga sustava.)

Umjesto prijašnjega monopola jedinoga državno priznatoga ispitnoga centra, danas postoji znatan broj (15–20) različitih akreditiranih ispitnih centara koji provode državno priznate ispite iz različitih stranih jezika. Broj takvih ispitnih centara načelno nije ograničen, pa se može povećati (ovisno o tržišnim potrebama) jer određene skupine institucionalnih sudionika u poučavanju stranih jezika ili pojedine ustanove (škole stranih jezika, srednje škole, fakultetske podustanove) mogu trajno podnijeti molbu za stjecanje kvalifikacije za provedbu državnih ispita. Postupak se provodi na dvije razine. Ustanove se mogu prijaviti, s jedne strane, za akreditaciju vlastitoga novoga ispitnoga sustava koji mjeri ovladanost stranim jezikom prema CEF-ovim standardima (pa te ustanove ujedno i dobivaju kvalifikaciju “ispitni centar”), a s druge strane, mogu podnijeti molbu za akreditaciju samo kao “ispitna mjesta” koja provode ispite prema već postojećim ispitnim modelima, i kao takvi pripadaju određenomu ispitnomu centru.

Kao čvorišta sustava, ispitni centri upravljaju ispitivanjima prema kod njih akreditiranim ispitnim sustavima, a za cijeli taj postupak imaju svu strukovnu, logističku i administrativno-financijsku odgovornost. Pojedini centri raspolažu s određenim brojem tzv. ispitnih mjesta (najmanje jednim), koji moraju također biti navedeni u akreditacijskome materijalu, uz to da je uključivanje novijih ispitnih mjesta trajno omogućeno i poslije. Na tržištu ispitivanja inojezičnoga znanja u Mađarskoj trenutno imamo “razmještaj sudionika” kao u (2).

- (2)
- | | |
|----------------------|---------------------------|
| Ispitni centar (A) → | ispitno mjesto (A/1) |
| | ispitno mjesto (A/2) |
| | ispitno mjesto (A/ ... x) |
| Ispitni centar (B) → | ispitno mjesto (B/1) |
| | ispitno mjesto (B/2) |
| | ispitno mjesto (B/ ... x) |
| Ispitni centar (X) → | ispitno mjesto (X/1) |
| | ispitno mjesto (X/2) |
| | ispitno mjesto (X/ ... x) |

U akreditacijskom postupku važan je čimbenik krug jezika za koje centri žele steći dopusnicu za provedbu ispita. Jezici se određuju u glavnoj akreditaciji, uz to da je u tijeku rada centra naknadnom kvalifikacijom također moguće širiti broj uključenih jezika.

Pojedini centri prilično različito određuju broj jezika iz kojih organiziraju ispite. Od petnaestak ispitnih centara otprilike trećina njih ima odobren ispitni sustav za doista širok krug jezika. Npr. u centru “*Origo*” koji ima najdulju prošlost u ispitivanju znanja stranoga jezika u Mađarskoj, čak se mogu položiti ispiti iz dvije inačice romskoga jezika — pored, naravno, čitavog niza u nas manje rasprostranjenih jezika, kao što je npr. perzijski ili litavski. U ponudi ostalih centara dominiraju tri-četiri najpoznatija svjetska jezika (engleski, njemački, talijanski, španjolski itd.).

2.2. Mađarski kao strani jezik

Mađarski kao strani jezik zadnjih se nekoliko godina može polagati u četiri centra, a to podrazumijeva i toliko više-manje različitih ispitnih sustava, od kojih su tri usmjerena mjerenju ovladanosti mađarskim općega profila, dok se pri jednom centru (Sveučilište za ekonomiju *Corvinus*) ispituje znanje mađarskoga kao jezika struke (dakako ekonomske). Dostupnost ispitivanja javnosti dobro ilustrira i činjenica da od ta potonja četiri centra dva raspolažu iznimno širokim krugom ispitnih mjesta, nekolicinom njih čak i u inozemstvu. Tako se npr. ispitivanje mađarskoga kao stranog jezika u sklopu ispitnoga sustava centra *Origo* od 2002. godine redovito organizira u Kanadi, a odnedavno i u Moskvi. Zanimljiv je podatak da ispitno mjesto u Moskvi ujedno ima ovlaštenje i za ispitivanje ovladanosti engleskim, njemačkim, francuskim i ruskim jezikom.

Ispitni centri u Mađarskoj — gdje se, očekivano, bilježi najveći interes za polaganjem državnoga ispita iz mađarskoga kao stranoga jezika — ispitivanja iz mađarskoga oglašavaju otprilike svaka dva-tri mjeseca, što je i primjereno stvarnim potrebama, dok se ispiti iz češćih stranih jezika, dakako, održavaju bitno češće.

Važno je spomenuti da velik dio ispitnih centara funkcionira i kao škola stranih jezika gdje se organiziraju tečajevi ciljani prema profilu kod njih akreditiranoga ispitnoga sustava. Isto tako, ispitni centri s većom tradicijom u obrazovanju u proteklom su desetljeću objavili i zamjetan broj udžbenika i drugih nastavnih materijala, sa svrhom da razvijaju prije svega one vještine i kompetencije kod polaznika na koje njihov akreditirani ispitni model upravo stavlja naglasak. Zahvaljujući spomenutom sve prisutnijem oslanjanju određenih dijelova inojezičnoga obrazovanja na ispitne sustave, može se očekivati da će se, na posredan način, u organiziranome poučavanju stranih jezika sve više pojavljivati iste konvergentne težnje koje su na djelu u

području ispitivanja inojezičnoga znanja od primjene CEF-ovih standardiziranih kriterija. U perspektivi bi to postupno moglo poticati ujednačavanje kvalitativnih pokazatelja nastave.

Iz svega ovoga dobro se nazire da se — bez obzira na sasvim ujednačene okvirne kriterije državne akreditacije — pojedini ispitni sustavi koji su danas u primjeni u Mađarskoj donekle razlikuju ne samo po općem pristupu ispitivanju, odnosno po koncepciji ispitnoga postupka, nego i po tome što u mjerenju opće ovladanosti mađarskim naglasak mogu stavljati na donekle različite sastavnice jezične kompetencije, pa sve do određenih razlika u nekim konkretnim ispitnim oblicima. Međutim, ta odstupanja među pojedinim ispitnim koncepcijama ipak nisu toliko bitna da bi ometala jedinstvenosti kriterija mjerenja i sumjernosti konačnih ispitnih rezultata; osiguranje tih načela upravo je zadaća Centra za akreditaciju ispita iz stranih jezika.

2.3. Origo vs. ECL — suživot dva odabrana modela

Za ilustriranje spomenutih međusobnih odstupanja kratko će se prikazati i usporediti shema usmenih i pismenih zadaća u ispitivanju ovladanosti mađarskim kao stranim jezikom u dva ispitna sustava koje provode dva najafirmiranija ispitna centra u Mađarskoj: spomenuti centar *Origo* i mađarska mreža europskoga konzorcija ECL. O tradiciji u ispitivanju i obrazovanju centra *Origo* već je bilo riječi na početku članka: u nastavi stranih jezika ova ustanova ima nesporno najdužu tradiciju u Mađarskoj. U odnosu na njega ECL je novijega podrijetla. Funkcionira kao mađarska mreža međunarodnoga konzorcija za podučavanje stranih jezika *European Consortium for the Certificate of Attainment in Modern Languages*, osnovanoga 1992. godine u Londonu, u temelju se oslanja na međunarodno više-manje standardizirane metode mjerenja inojezičnoga znanja.

Znakovite su razlike već u samom diskursu i stilu jezičnih formulacija u informativnim (tiskanim i elektronskim) materijalima kojima se ta dva centra obraćaju zainteresiranima. U prikazivanju sadržaja pojedinih ispitnih razina ECL im se obraća neposrednijim, manje službenim tonom (čak u drugom licu jednine), dok *Origo* shodno svojim tradicionalnijim okvirima, primjenjuje službeniji, formalniji diskurs, s elementima jezika struke. Iza tih, za prvi pogled nebitnih formalnih razlika, skrivaju se i dublja koncepcijska odstupanja u ispitnim postupcima. Nizom usmenih i pismenih ispitnih zadaća stječe se dojam da je u ECL-ovu sustavu naglasak na mjerenju praktičnih funkcionalnih sposobnosti kandidata, dok u *Origo* modelu postoje ciljane zadaće (na svim razinama) koje se usredotočuju upravo na mjerenje gramatičke točnosti izražavanja kao zasebne kompetencijske kategorije same

po sebi. Morfološka i sintaktička korektnost navedena je u popisu kriterija procjenjivanja ukupnoga znanja polaznika i u ECL-ovu sustavu, no tamo se gramatička pravilnost ne ispituje kao zasebna zadaća, nego se taj dio kompetencije procjenjuje na temelju ukupne kandidatove proizvodnje (govorne i pisane).

Spomenuta je razlika možda najuočljivija, a i najbitnija između dvaju sustava. Premda struktura (slijed zadaća) ispita na pojedinim razinama znanja na prvi pogled izgleda prilično različito među dvama sustavima, u konačnici se većina tih odstupanja svodi na različite realizacijske oblike istih tipova zadaće.⁷

Pored netom spomenutoga različitoga pristupa izravnom mjerenju gramatičke kompetencije druga je bitna konceptijska razlika dvaju sustava to što u ECL-ovu sustavu ispitivanje na sve tri razine ovladanosti (u slučaju mađarskog kao stranoga jezika na sva četiri) obuhvaća iste tipove zadaće,⁸ dok se u *Origou* struktura zadaća mijenja ovisno o stupnju znanja. Tako kandidati na ECL-ovim ispitima, bez obzira na razinu znanja, rješavaju pet zasebnih zadaća (tri na usmenom, dva na pismenom dijelu), a oni na *Origovu* ispitu imaju pet (na stupnju A2), sedam (na B1 i B2), odnosno čak deset (na C1) zadaća.

Također je bitna konceptijska razlika da su ECL-ovi ispiti (iz svih jezika, pa tako i iz mađarskoga kao stranoga) zamišljeni kao “jednojezični ispiti” bez neposredne provjere kandidatove sposobnosti prenošenja poruke iz jednoga jezika u drugi, pa njihov ispitni model ni na jednoj razini ne uključuje takvo prevođenje. *Origov* koncept ovdje je opet različit: na razinama B2 i C1 predviđaju se pismeni prijevodi u jednom (C1) ili u oba smjera (B2); bez obzira na to što su kompetencije razumijevanja što slušanoga, što čitanoga teksta zasebni dijelovi ispitnih zadaća. Jedino *Origo* u slučaju ispita iz mađarskoga kao stranoga jezika ne predviđa prevođenje ni na jednoj razini, jer je mađarski — slično ostalim trima akreditiranim ispitnim modelima iz kojih postoji protokol za mađarski kao strani jezik u zemlji — isključivo zamišljen kao jednojezični ispit.

Unatoč tome, pažljivim uspoređivanjem pojedinih ispitnih sastavnica dvaju sustava dolazimo do zaključka da u biti oba ispituju četiri temeljne vještine unutar inojezične kompetencije, a to su proizvodnja i razumijevanje, svaki na obje vrste jezične upotrebe, pismovnoj i govornoj (pismena i usmena proizvodnja, te razumijevanje čitanoga i slušanoga teksta).

⁷Treba napomenuti da su tipovi zadaće identični u slučaju svih stranih jezika. U *Origovu* sustavu manje su razlike samo u ispitivanju mađarskoga kao stranoga jezika u odnosu na sve druge jezike, jer jedino taj ispit ne obuhvaća prevođenje, za razliku od ispita iz drugih jezika na razini B2 i C1.

⁸Naravno, očekivanja i kriteriji uspješnoga/primjerenoga rješavanja razlikuju se među pojedinim razinama.

Na temelju poredbene tablice ispitnih zadaća iz mađarskoga kao stranoga jezika u (3) razvidne su sve bitne razlike i identičnosti osnovnih koncepcija *Origoova* i ECL-ova ispitnoga modela.

(3)

TIPOVI ZADAĆE	ECL	ORIGO			
		A2	B1	B2	C1
moderirani razgovor (s vodstvom ispitivača)	DA	DA	DA	DA	DA
samostalno usmeno izlaganje o određenoj temi (na temelju slike)	DA	NE	DA	DA	DA
situacijska vježba	NE	DA	DA	DA	DA
interpretacija/prepričavanje slušanoga teksta	NE	NE	NE	NE	DA
razumijevanje <i>slušanoga</i> teksta (odabir pravilnoga odgovora na pitanja)	DA	DA	DA ¹	DA	DA
test poznavanja leksika i gramatike	NE	NE	DA ¹	DA	DA
prevođenje	NE	NE	NE	NE ²	NE ³
pisanje sastava na zadanu temu	DA	DA	DA	DA	DA
razumijevanje <i>čitanoga</i> teksta (odabir pravilnoga odgovora na pitanja)	DA	DA	DA	DA	DA
interpretacija/prepričavanje čitanoga teksta	NE	NE	NE ⁴	NE	DA

¹ Samo u slučaju mađarskoga kao SJ: kod ostalih jezika na toj razini ovaj tip zadaće nije predviđen.

² Nije predviđen samo u slučaju mađarskoga kao SJ; iz svih drugih jezika uključeno je prevođenje sa stranoga na mađarski i obratno.

³ Nije predviđen samo u slučaju mađarskoga kao SJ, iz svih drugih jezika prevođenje je uključeno u jednom smjeru, sa stranoga na mađarski.

⁴ Nije predviđeno samo u slučaju mađarskoga kao SJ, kod ostalih jezika je uključen u ispit.

Treba napomenuti da konkretni organizacijski oblici pojedinih zajedničkih zadaća mogu također pokazivati neka odstupanja. Na primjer, kod usmenoga dijela ispitivanja u moderiranu razgovoru koji usmjerava ispitivač, na ECL-ovim ispitima istodobno sudjeluje nekoliko kandidata, pa je uloga ispitivača samo nužno moderiranje njihova međudjelovanja (uz određivanje teme i, dakako, praćenje govorne proizvodnje svakoga kandidata), dok se na *Origoovim* ispitima isti dio ispitivanja provodi u klasičnim okvirima, kad ispitivač sam razgovara s jednim kandidatom. Tako ta dva ispitna modela pristupnike stavljaju u različit položaj: u ECL-ovu modelu uglavnom međusobno razgovaraju dva inojezična govornika mađarskoga jezika, dok u *Origoovu* nematerinji govornik mađarskoga (kandidat) razgovara s ispitivačem mađarskoga jezika.

U pogledu procjenjivanja znanja i minimalnih kriterija za uspješno polaganje ispita dva razmotrena sustava potpuno su jedinstvena: prolaznim se smatra ukupni rezultat onih pristupnika koji postižu najmanje 60% svih mogućih bodova. U Origoovu sustavu (prema trenutno dostupnim podacima na njihovim mrežnim stranicama)⁹ računa se samo ukupni rezultat, a djelomična uspješnost u nekim pojedinačnim kompetencijama nije bitna. ECL-ov sustav, međutim, na testiranju zahtijeva pojedinačno minimalno 60% bodova na određenim tipovima zadaće.¹⁰

Kod ispitnoga centra *Origo* kandidati se mogu i odvojeno prijaviti na ispitivanje iz usmenih i pismenih kompetencija, pa se prema tome mogu steći tri različita tipa potvrde (potvrda o pismenom ispitu, potvrda o usmenom ispitu, kombinirana potvrda). Pri ispitnome centru ECL donedavno je bilo omogućeno samo polaganje po kombiniranom modelu, a od jeseni 2008. godine i kod njih je omogućeno djelomično ispitivanje iz pojedinačnih (pismenih ili usmenih) disciplina.

Prilagođenost potrebama širokoga kruga korisnika pokazuje da oba ispitna centra nude zainteresiranima mogućnost tzv. pokusnoga ispitivanja, uz skromnu naknadu. Međutim, kako oba ispitna centra usmjeravaju veliku pozornost internetskomu obavješćivanju svojih korisnika, reprezentativni uzorci ispitnih materijala (ogledni testovi, popis tema za usmeno testiranje, itd.) dostupni su široj javnosti i na njihovim stranicama.

3. Zaključak

Prikazana institucionalna slika mađarskoga tržišta ispitivanja znanja stranih jezika, s policentričnim, ali međusobno dobro usklađenim sustavom državno akreditiranih ispitnih centara i modela pokazuje kako državna tradicija i u ovoj grani obrazovanja ima veliku ulogu u razmjerno brzom prilagodbi novim kriterijima, u našem slučaju CEF-u. Pritom je važno imati na umu da se u državama gdje prije nije postojao jedinstveni sustav nacionalnoga ispitivanja inojezičnoga znanja, novu CEF-ovu sustavu ne trebaju samo prilagoditi obrazovne i ispitivačke ustanove, nego cjelokupno tržište radne snage, kao i sami krajnji korisnici, budući pristupnici ispitima — tako da postanu svjesni da njihovo znanje vrednovano prema sustavu Zajedničkoga europskoga referentnoga okvira jedinstveno vrijedi na europskom tržištu radne snage.

⁹<http://www.itk.hu>

¹⁰Rezultat u jednom tipu zadaća ispod 60% (ali najmanje 50%!) prihvaća se samo u slučaju ako je ukupni rezultat pristupnika preko 80%.

4. Literatura

- (AK) = Akkreditációs kézikönyv. 2007. http://www.nyak.hu/nyat/doc/kezikonyv2007/akkr_kezikonyv_20070701.pdf
- (NySzKER) = Nyelvvizsgák szintillesztése a Közös európai referenciakeret-
hez. Kézikönyv — előkészítő, kísérleti változat. Nyelvvizsgát Akkre-
ditáló Testület, PH Nyelvvizsgáztatási Akkreditációs Központ, Buda-
pest, 2005.
- Relating language examinations to the Common European Framework of
Reference for languages: learning, teaching, assessment (CEF). Manu-
al: Preliminary Pilot Version. DGIV/EDU/LANG 2003, 5. Strasbourg
<http://www.hungaroport.hu>
<http://www.itk.hu/origo/magyar>
<http://www.bmenyelvvizsga.bme.hu>

Official state evaluation of language competences in Hungarian as a foreign language in Hungary

Two factors make the testing of the Hungarian language as L2 a particularly current topic in discussions on the study of Croatian as L2. The first is the continuously growing interest in learning Hungarian as L2 in the world over the past fifteen years, which attracts a dynamic and complete development environment for learning, comprising mainly the methodology of education and well as the measurement of competence of Hungarian through various test systems. The second is the fact that through the coming into effect of recent laws in Hungary from September 2006 it is required that Hungarian language certificates on foreign language competence (e.g. state exam) be in line with the CEF system. The paper will briefly describe the process of change from the traditional system to so called state examining that took place in the last decade of the 20th century. Its mono-centric regime of evaluation and three levels of language competence were transformed to a new system fully adapted to European standards (CEF) which now dominates language learning and testing in Hungary. The paper will also briefly introduce institutional language testing (The Center for test accreditation, the right for state language testing, e.g. accredited place of testing, accreditation of testing program etc.). With more detail it will discuss criteria for certain competence levels of Hungarian as L2 in the system of CEF.

Ključne riječi: mađarski kao strani jezik, CEF

Key words: Hungarian as a foreign language, CEF